

ДЕНЬ ЗВІЛЬНЕННЯ УКРАЇНЦЯ ВІД ПОДАТКІВ 2026

15 жовтня 2026 року — День звільнення українця від податків, 31 жовтня — загалом від тягаря утримання держави. Як ця держава забирає у нас свободу розпоряджання плодами власної праці?

31 Жовтня 2026 | Фіскальна політика

АВТОР: ЯРОСЛАВ РОМАНЧУК

Життя не буває безплатним, нам за все доводиться платити, і далеко не завжди грошима. Сьогодні українські солдати й офіцери платять власним життям і здоров'ям за те, щоб мільйони українців могли жити. Народження та виховання дитини вимагає не лише коштів, а освіченість, добробут, а щедрість душі й патріотизм узагалі не є біржовими товарами.

Свобода теж має свою ціну, і це не лише податки. Свободу не можна передати у спадок, тож кожне покоління мусить заново її розуміти, усвідомлювати, і робити власним громадянським, політичним та економічним кодексом поведінки.

Щастя теж не дається задарма. Воно не приходить автоматично разом з атестатом чи дипломом, першим мільйоном, шлюбом або народженням дитини, і його не можна придбати як франшизу в багатих, успішних і відомих. Це суто індивідуальна, суб'єктивна комбінація десятків, а то й сотень інгредієнтів.

Водночас життя, свобода і щастя безперечно потребують грошей, матеріальних ресурсів та активів, а щоб їх заробити, потрібні час, воля й наполегливість упродовж усього життя.

Кожен має рахунки, які необхідно оплачувати щодня. Продуктивність праці зростає завдяки знанням, сучасним технологіям, доступу до ринків збуту, якісному людському капіталу та вмінню розуміти споживача, і саме вона визначає, скільки часу після роботи залишається на відпочинок. І чим більше в людини ресурсів, активів і вільного часу (поза роботою та без роботи), тим вищі її шанси на успіх і щастя в родині, розвагах, хобі, подорожах, творчості та будь-якій іншій діяльності.

Для забезпечення життя, свободи та щастя існує ще одна обов’язкова стаття витрат у бюджеті кожного українця. Від неї не можна сховатися. Ці обов’язкові витрати неможливо не сплачувати, оскільки вони включені у вартість усіх товарів і послуг, які ми споживаємо. Вони пронизують абсолютно всі сфери нашого життя.

Кожен громадянин платить за Державу, яку формально створили він та його співвітчизники. Податки, регуляторні витрати, транзакційні витрати, інфляція та державний борг — це п’ять основних складників ціни, яку громадяни країни платять за Державу.

1. **Податки** — це лише одна з форм оплати за послуги та товари держави. Податок на доходи або податки на зарплату — це лише один із податків, які кожен громадянин сплачує щодня. Всі податки, що формально сплачують юридичні особи, включаються до виробничих витрат. У кожному товарі, кожній послузі, яку щодня купують споживачі, «закладені» податки. Щодо окремих товарів вони становлять до 70–75 % роздрібної ціни.

1. **Регулювання** всіх видів економічної діяльності, за які платить кожен громадянин. Ліцензії, дозволи, сертифікати, регламенти, атестати, посвідчення, звіти, довідки, баланси — все це вимагає витрат бізнесу у вигляді оплати послуг бухгалтерів, юристів, економістів. І ці витрати також включені в ціну споживчих товарів і послуг.

1. **Транзакційні витрати**, які платять громадяни через , пов'язані із захистом прав власності в договірних відносинах, зокрема з державою. До них належать витрати на збір та обробку інформації, проведення переговорів і прийняття рішень, контроль, юридичний захист виконання контракту, судові витрати та витрати на примус до виконання рішень судових органів. Вони також лягають на плечі, а точніше — на кишені споживачів.

1. **Інфляція або інфляційний податок** включений в ціну держави для громадянина. Втрата купівельної спроможності національної грошової одиниці насамперед лягає тягарем на плечі людей з низьким доходом, бюджетників та всіх тих, хто отримує фіксований дохід у національній валюті. Чим вища інфляція, тим більші витрати левової частки громадян від діяльності держави у сфері монетарної політики.

1. **Державний борг.** Діяльність держави, яка пов'язана з її борговими зобов'язаннями також лягає на плечі громадян. Чим більше боргів і відсотків за їх обслуговування, чим важче податкове навантаження, тим вищі витрати для кожного. Держава не має своїх грошей і ресурсів. Вона бере їх у громадян, обслуговуючи та відшкодовуючи борги коштом поточних і майбутніх податків та зборів з громадян. Ці гроші не можуть бути витрачені ані домогосподарствами на споживання товарів/послуг чи заощадження, ані урядом на надання послуг громадянам.

Виразимо цю ціну у часі, який необхідно працювати середньостатистичному українцю, щоб повністю розрахуватися з державою і почати працювати на себе, тобто на своє життя, свободу та щастя.

Якщо брати тільки один пункт — **податки**, то У 2026 році День звільнення українця від податків припав приблизно на 12 серпня, але з урахуванням витрат на податкове адміністрування, в цілому цей день припав приблизно на 1 вересня 2026 року. Податкове навантаження в Україні становить приблизно 39% ВВП.

Tax Freedom Day в інших країнах

Порівняймо сукупне податкове навантаження: у Великій Британії воно у 2024 році становило 34,4% ВВП, у Канаді — 34,9 ВВП.

У 2026 р. день звільнення від податків (Tax Freedom Day) у Канаді припав на 9 червня, у Великій Британії — на 6 червня.

За оцінкою польського Інституту Мізеса День свободи приватного сектору (Dzień Wolności Sektora Prywatnego) Польщі у 2026 році припав на 18 серпня.

Це дата, яка показує, скільки часу приватний сектор повинен працювати, щоб профінансувати державні видатки. Вона розраховується шляхом порівняння сукупних державних видатків із доходом, який генерує приватний сектор. З ВВП виділяється приватний валовий продукт, виключаючи з нього споживання та інвестиції державних інститутів і організацій.

Цей показник ілюструє реальний розмір держави в економіці.

Одна справа, коли приватний сектор працює на забезпечення своїх потреб (виробництво, розвиток), і зовсім інша — коли він сплачує податки, виконує вимоги держави (це оплата бухгалтерів, юристів, адвокатів, консультантів).

18 серпня в Польщі — це день, коли сукупні державні видатки були б повністю профінансовані, якби приватний сектор працював увесь цей час на користь держави.

Це означає, що приватний сектор працював на користь держави понад 7,5 місяців на рік або 229 днів (62,7% часу). У 2026 році сукупні державні видатки становлять 52% ВВП.

Для порівняння: в Україні цей показник у 2025 році становив 74,2% ВВП, а у 2026 році, за оцінками МВФ, становитиме 77,9 % ВВП. За цією методологією День свободи приватного сектора в Україні у 2026 р. припадає приблизно **на 15 жовтня**, тобто майже на два місяці пізніше, ніж у Польщі.

Це означає, що український приватний сектор має працювати 9,5 місяців на рік на користь держави. І що він отримує натомість?

- Стабільні ціни, тобто низьку інфляцію та якісну валюту?
- Якісну систему регулювання?
- Якісну податкову систему?
- Ефективну, цілеспрямовану соціальну політику?
- Якісну систему державного управління?
- Якісну систему рівної, справедливої конкуренції?
- Якісний діловий та інвестиційний клімат?

Відповідь на всі ці питання — **НІ.**

Коли ми повністю звільнені від утримання держави? 31 Жовтня!

Нарешті, для повної оцінки вартості, яку платять українці за Державу, візьмемо до уваги такі фактори:

- ☐ Сукупне регуляторне навантаження в Україні становить приблизно 17% ВВП,
- ☐ Транзакційні витрати — 7% ВВП,
- ☐ Інфляційний податок — 10%,
- ☐ Державний борг у 2026 році перевищить 110% ВВП.

Розділимо всі ці витрати на всіх громадян України й отримаємо такий результат.

> День звільнення українця від держави у 2026 році припадає на Halloween, на 31 жовтня 2026 року. Дуже символічно. Тільки на відміну від веселого свята відьом і містичних чудовиськ, український Левіафан є абсолютно реальним. Він змушує українця працювати на себе понад **300 днів на рік.**

> УКРАЇНЕЦЬ У 2026 РОЦІ 300 ДНІВ ПРАЦЮВАВ НА ДЕРЖАВУ, І ЛИШЕ 65 ДНІВ БУДЕ ПРАЦЮВАТИ НА СЕБЕ НА СВОЮ СІМ'Ю. ЦЕ І Є ЦІНА ДЕРЖАВИ ДЛЯ КОЖНОГО.

За таких обставин у 97% українців немає нормального життя, немає свободи, а можливості для прагнення до щастя різко обмежені. Якщо виконувати всі зобов’язання та вимоги держави, то все життя минатиме в режимі сучасного кріпацтва.

Не дивно, що українці досить толерантні до сірої економіки, роботи в тіні, де, як не парадоксально, витрати на отримання доходу набагато менші, ніж при роботі за буквою й духом чинного закону.

З іншого боку, є 3% українців, які є великими, середніми та малими бенефіціарами моделі держави загального інтервенціонізму, засновниками, членами або учасниками цієї системи. Вони є чистими отримувачами благ, ресурсів і грошей держави. Саме їм платники податків доплачують починаючи з першого січня кожного року.

Саме такий несправедливий устрій, така кричуща нерівність умов життя, свободи та щастя законсервована українською конституцією та закріплена в нормативних актах, що визначають суть монетарної, фіскальної, регуляторної, торговельної, митної та соціальної політики.

*Всі аналітичні матеріали Міжнародного Інституту Свободи (ILI) на офіційному вебсайті **www.ilibertyinstitute.org** доступні для вільного вивчення, цитування та поширення з релевантним посиланням на джерело.*